Ч. 175 Неділя 4 (16) серпня 1896. Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за вложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Людвика Пльона і в ц. к. Староствах на провінциї:

на цілий рік зр 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20

Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45

Поодиноке число 3 кр.

Росия а Болгария.

Наставша криза в болгарскім кабінеті, кинула нове сьвітло на відносини Росиї до Болгариї і можна вже майже напевно сумнївати ся, що політика Росиї супротив Болгариї а радше в Болгариї, а тим самим і на цілім балканьскім півострові входить в нову фазу, в фазу, котру ще годї нинї точно означити, але о котрій можна вже наперед сказати, що она буде значити скріпленє становища Росиї в Болгариї а тим самим і на Балканї. З того чого бажає одна інтересована сторона в якійсь справі а чого побоюєсь в тій самій справі друга сторона, можна найлїпше пізнати вагу самої справи. Чого бажає Росия в Болгариї, то звістно аж надто добре а в послїдних днях неофіцияльна Росия, — устами єї, росийска праса — висказала то ще точнїйше. Для неї нема ще дїйстного правдивого помиреня з Болгариєю, бо та по єї думцї не дала ще дїлами доказу, що дїйстно піддає ся Росиї. Сам перехід княжого сина на православіє не має ще для неофіцияльної Росиї нїякого значіня; она хоче лїпшої, сильнїйшої і певнїйшої запоруки, що Болгария готова стояти по сторонї Росиї, а то стане ся аж тогди, коли болгарска армія буде стояти під впливом Росиї а бодай знайде ся в руках таких людий, на котрих Росия безпечно буде могла спустити ся. А такими людьми можуть бути хиба лиш давні зрадники, болгарскі офіцири Бендерев і Ґруев. О них то іде тепер дїло.

Другою інтересованою в болгарскій справі стороною то Австро-Угорщина. Послухаймо-ж, що говорить о теперішній кризї в Болгариї австрийска, специяльно віденьска праса.

N. fr. Presse покликуючись на вість, що міністри Петров і Начович подали ся до димісиї та що мабуть цїлий кабінет Стоілова зробить то само, каже так: Міністерство Стоілова, котре з так великою терпеливостию і з таким самовідреченєм прокладало дорогу до помиреня з Росиєю або як тепер кажуть в Болгариї до „прощеня“ — то міністерство було все ще для Росиї за надто болгарским, а замало росийским і длятого мусить уступити. То вже можна було видїти з деяких подїй з послїдного тиждня і на то треба було бути приготовленим з тої пори, коли по відходї Кавльбарса в опустїлім росийскім консулятї в Софії осів Чариков. Офіцияльно, що правда, завірювано з Петербурга без кінця, що Росия лиш з чистої прихильности для болгарского народу приняла кн. Фердинанда в свою ласку та лиш длятого не противилась єго признаю. Урядово годжено ся також на засаду, що Болгария як і другі балканьскі держави має сама бути паном своєї судьби та що Росия не буде мішати ся до єї внутрішних справ. Але півурядово почула Болгария зараз по прощеню тяжку руку освободителя на собі. Насамперед зажадала Росия, щоби Болгари покинули гадку самостійности болгарскої церкви, а міністерство Стоілова мусїло ужити всеї зручности і розуму, щоби спинити т. зв. роздор церкви. Відтак прийшло ще більше жаданє, щоби бунтівничих офіцирів не лиш принято назад до болгарскої армії, але й вчислено їм лїта служби в Росиї, а тим самим і признано ранґу ґенералів. І тому противило ся міністерство Стоілова, особливо же міністер війни, Петров, котрий мав ще на стілько совісти і чести, щоби почути упокоренє краю і оскорбленє армії, яке містило ся в тім жаданю. Тихо але уперто бороли ся болгарскі мужі державні против того і не хотїли принятєм сего додаткового услівя помиреня віддати на поталу право Болгариї рішати самій о собі. Борба їх видко скінчила ся пораженою і то єсть криза.

Дальше каже згадана ґазета, що теперішний міністер торговлї Начович, ще коли був міністром справ заграничних, наставав на то, щоби симпатиї для Росиї не посувати аж до підданьства, щоби не позбувати ся прав а з ними і поваги Болгариї. За длятого мусїв він віддати свою теку другому. Петров став ся специально жертвою Бендерева і Ґруєва. Він належить до тих немногих болгарских полїтиків, що не дались загіпнотизувати поглядом на Росию. Яко Болгарин і вояк противив ся він до послїдного дня тому, щоби зрадників поставити на чолї армії. Вісїм днів тому назад орґан Стоїлова виступив сьміло з полємікою формально против росийскої праси в справі допущеня болгарских еміґрантів назад до болгарскої армії. То здаєсь, був послїдний голос болгарского самопочутя. Ся заява, видко, прискорила в Петербурзї рішенє, що треба за всяку цїну позбути ся людий, котрі важать ся в той спосіб відзивати ся до могучої царскої держави, а князь, ледви вернувши з заграницї, взяв ся виконувати ту волю.

51)

Дїти капітана Ґранта.

Фантастично-наукова подорож Юлїя Верна.

(Дальше).

Леді Єлена і Мария Ґрант немов би хотїли доказати, що Паскаль помиляв ся, коли сказав що чоловік не може бути ангелом, висїли з воза і витягаючи руки до тих нужденних еств, подавали їм їду, котру дикуни хапали з великою жадобою. Австралїйцї могли тим більше взяти леді Єлену за одно з своїх божеств, що після їх поглядів релїґійних білі люди то давнїйші мурини вибілені по смерти.

Найбільше співчутє в милосердних серцях европейских дам будили жінки диких. З нїчим не дасть ся порівняти становище австралїйскої жінки; мачоха природа відмовила їй навіть найменшої принади. То невільниця пірвана брутальною силою, котра за цїлий весїльний подарунок дістає від свого чоловіка лише удари колом. Від того часу, навіщена передчасною і убийчою старостию, жиє пригноблена всїми найтяжшими трудами кочівничого житя; крім дїтий обвинених в рогожі, двигає на собі богато рибацких і мисливских приладів та значний припас тростини з котрої виробляє різні плетінки. Она має старати ся о поживу для своєї родини; ловить ящірки або вдирає ся аж на вершки дерев щоби зловити вужа, рубає дерево, приладжує кору на шатра. Як худоба бідне то сотворінє не знає нїколи відпочинку і поїдає лише обридливі останки, котрими погордив єї муж і пан.

В тій хвили деякі з тих жінок, може вже від давна позбавлені всякої поживи, заходили ся коло того, щоби приманити птахи показуючи їм зерно. Цїлими годинами лежали они так на земли спечені сонїшною жарою, непорушні немов мертві і ждали чи який глупий птах не війде їм сам в руки. На инші сильки не спроміг ся їх промисл — і треба було хиба австралїйского дробу, щоби дав ся в такий спосіб зловити.

Тимчасом Австралїйцї приманені добротою подорожних, вскорі їх окружили і тепер треба вже було боронити ся против їх рабівництва. Говорили таким язиком немов би свистали, подібнїйшим до крику зьвірять як до людскої мови. Однако їх голос мав часто лагідні тони, що мило звучали в усї; заєдно повтаряли слово „нокі, нокі“ а знаки які при тім робили вказували, що то слово значило „дай, дай“. Ольбінет мусїв хоробро боронити своїх припасів поживи. Виголоднїлі бідолахи споглядали страшними очима на віз, показуючи острі зуби, може вже нераз заправлені на кусниках людского тїла. Більша часть австралїйских поколїнь, то що правда не людоїди, але рідко лучає ся щоби котрий дикий не позволив собі з'їсти побореного собою ворога.

На просьбу своєї жінки льорд Ґленарван велїв роздати трохи поживи. Австралїйцї порозумівши то попали в шалену радість. Ричали як дикі зьвірята, коли їм дозорець приносить денну страву — і не поділяючи цїлком погляду майора, тяжко було не признати, що та порода людий зближала ся більше до зьвірят як всї инші.

Ольбінет яко добре вихований чоловік гадав, що насамперед треба послужити женщинам, але ті бідні сотворіня не сьміли їсти, доки їх чоловіки не наїдять ся, а ті кинули ся на сухарі і сушене мясо, як на добичу.

На гадку, що єї отець єсть в неволи у таких диких людий, почала Мария Ґрант плакати. Она уявляла собі, що мусїв витерпіти такий чоловік як Гаррі Ґрант будучи невільником тих кочуючих поколїнь, виставлений на нужду, голод і найгірше з ним поведенє. Джон Менґлїс, що не спускав єї з ока відгадав о чім она думає і немов би хотїв єї випередити, запитав давного кватирмайстра *Брітаннії* чи й він був в руках таких дикунів як ті.

— Так, пане капітане — відповів Ертон — ті всї дикі поколїня подібні до себе. Лише що тут бачите малу громадку тої голоти, коли тимчасом на берегах ріки Дерлїнґ живуть дуже численні поколїня, що стоять під начальством своїх вождів, котрих власть дуже грізна і небезпечна.

— Але що-ж може робити Европеєц між тими дикими? — спитав знов Джон.

— То що й я робив — відповів Ертон. — Полює, ловить рибу разом з ними, бере участь в їх борбах а они як то я вже сказав, цїнять єго після услуг, які їм віддає. А коли єсть чоловіком спосібним і відважним, то займає в поколїню важне становище.

— Але все єсть невільником! — сказала Мария Ґрант.

— І все пильнують єго так, що нїколи нї на крок не може відійти сам.

— А однако ви зуміли утечи — замітив майор мішаючи ся до розмови.

— Так, пане майоре, завдяки борбі поко-

W. Tagblatt, обговорюючи ту саму справу, каже: Мінїстер війни Петров противив ся рішучо тому, щоби тих болгарских офіцирів, що зрадили кн. Александра Батенберґского приняти назад до болгарскої армії і до того ще віддати їм команду. Петров не хотів на то пристати, бо то значило би віддати болгарску армію знову під команду — Росиї. Волить яко болгарский патріот зречи ся свого високого становища, волить яко честний вояк зложити свою шаржу в армії. Але в димісиї Петрова — каже згадана ґазета грає ролю ще й инша справа. До неї приложила свої тонкі пальчики ще рука жінóча.

На Петрова загнївала ся княгиня за то, що він не прибув на якісь маневри, на котрих був малий Борис з мамою, она взяла то за демонстрацію. Згадуючи відтак про димісию Начовича і можливість уступленя цїлого мінїстерства Стоілова додає Tagblatt: Відтак прийде на скрізь росийско забарвлений кабінет, кабінет Цанкова. Не треба доказувати важности сих змін для нашої Монархії. У Відни були на них приготовлені, але то не стоїть тому на перешкодї, щоби то не відчувати тепер неприятно. Сей піон на шахівници всходу знаходить ся знову в руках Росиї.

Новинки.

Львів дня 15 серпня 1896.

— **Є. Е. п. Президент Мінїстрів** ґр. Казим. Бадені приїхав нинї рано о 9-ій годинї до Львова в переїздї з Буска до Відня. О годинї 3-ій з полудня від'їхав п. Президент Мінїстрів поспішним поїздом до Відня.

— **Є. Е. Маршалок краєвий** ґр. Стан. Бадені виїхав на кілька днів до Радехова. В понедїлок рано поверне до Львова.

— **Нові уряди почтові.** З днем 16 с. м. входить в житє кілька нових урядів почтових в Галичинї між тими у всхідній Галичинї: в Гійчи, повіта равского, в Тязові на двірци, станиславівского повіта і в Конюхові на двірци, стрийского повіта. Уряд почтовий в Гійчи буде сполучений з Зеленою-двірцем одноразовим деппо післанцем пішим, а до его округа доручень будуть входити: уряди громадскі і обшари двірскі Гійче і Вілька мазовецка, а також уряд громадский Забіре; до уряду почтового в Тязові-двірци прилучено: уряди громадскі і обшари двірскі Тязів Павелче, Майдан і Височанку; вкінци до уряду почтового в Конюхові-двірци приділено уряди громадскі і обшари двірскі Конюхів і Колодницю, а також двірскі обшари Мапастирець, Волю довголуцку і Гірне.

— **Буковиньске товариство „Руска школа“** відбуде свої загальні збори дня 27-го с. м. в Кіцмани.

— **До рускої бурси** „Народного Дому“ в Чернівцях можна вносити подання о приняте ще до 20 серпня с. р. Звертаємо на сей послїдний речинець увагу родичів з тим, щоби спішили ся із зголошенями, тому що видїл товариства пізнїйші просьби задля браку місця ледви зможе увзглядпити. По 20 с. м. отримають ті, що до того часу зголосять ся, рішеня видїлу. Точна умова що-до принятя відбуде ся устно, коли родичі привезуть дїти до Чернівців.

— **З видїлу фiлiї „Просьвіти“ в Товмачи.** Аби осьвідомити хлїборобів товмацкого повіта з ідеєю самопомочи і дати почин до одноцїльної економічної роботи, рішив видїл товмацкої філїї „Просьвіти“ скликати сего лїта чотири віча економічні. Перше таке віче відбуде ся в недїлю дня 23 с. м. в Воронї коло Отинії, в просторій стодолї честних господарів Леся і Семена Болехівских під ч. дому 60. На тім вічи будуть реферувати члени філїйного видїлу: 1) Про стоваришеня самопомочи, 2) які крамницї закладати по селах і як їх вести, аби стали підоймою добробиту хлїборобів. Видїл філїї запрошує сердечно братів хлїборобів мешкаючих в сусїдстві Ворони, як також Всч. отців духовних і всїх, кому не байдужна доля нашого народу, щоби зволили прибути на віче і взяти ласкаву участь в нарадах. Початок точно о годинї $2^1/_2$ пополудни.

— **Зі Східницї** пишуть: Маємо тут майже кождого дня бурі з громами, котрі роблять в околици великі шкоди. Дня 11 с. м. ударив грім в селї Підгородцях в стодолу селянина Щеняка; згоріли дві загороди до тла і лише завдяки ратункови начальника стациї з Синевідска і урядників кн. Любомирскої угашено пожар.

— **З Станиславова** пише нам п. Йосиф Гуменюк, II-ий катедральний півець, що так само як п. Іґн. Полотнюк удїляє і він науки церковного співу та приспособлює до дяківского іспиту. П. Гуменюк повідомляє о тім чч. півців церковних, котрі вже мають певні місця а не суть іспитовані, особливо півці зі всхідної части дієцезиї станиславівскої, щоби до него зголошували ся. Науку розпочинає п. Гуменюк з днем 1-го жовтня с. р.

Господарство, промисл, торговля, гиґієна і вихованє.

Добрі ради.

☛ Кому потреба якоїсь інформациї, якоїсь ради або якогось поясненя нехай віднесе ся до нас картою кореспонденцийною, а ми дамо єму охотно і безплатно відповідь на сїм місци в „Переписци для всїх і зі всїми“, чи під его скороченим іменем, чи під яким знаком лиш для него зрозумілим.

— Кожду річ треба використати! Як з одної сторони треба в господарстві кидати ся на всї боки та вишукувати собі як найбільше жерел доходу, так з другої сторони треба використати кожду хоч би найменшу річ, хоч би й як на око непридатну. Все в господарстві може придати ся — не тепер то пізнїйше. Навіть найдрібнїйша трісочка на обійстю, навіть бурянець не повинен змарнувати ся. Добрий господар повинен длятого не лиш дбати о то, щоби єму не марнували ся більші річі господарскі як н. пр. знаряди господарскі, вози,

---

лїня, в котрім я перебував, з сусїдним населенєм. Богу дякувати удало ся менї і того не жалую; але коли би менї прийшло ся ще раз то зробити, то я волїв би вічну неволю, як муки і неспокій, який я мусїв витерпіти, переходячи пустиню. Нехай Бог хоронить капітана Ґранта від того, щоби він пробовав в той спосіб ратувати ся.

— Так — відповів Джон — ми повинні бажати міс Марие, щоби вашого вітця держали Австралїйцї між собою, хочби лише тому, що лекше можемо натрафити на его слїди, ніж коли би він блукав по лїсах тої землї.

— То ви все маєте надію? — спитала молода дївчина.

— Маю надію, міс Марие, що при Божій помочи буду колись бачити вас щасливою!

Мария Ґрант подякувала молодому капітанови лиш поглядом.

В часї тої розмови обявив ся поміж диками якийсь незвичайних рух; стали дуже кричати, бігати на всї сторони, хапали за оружие і як здавало ся були чогось дуже загнївані.

Ґленарван не міг зрозуміти, чого они хотять, аж майор обернув ся до Ертона і сказав:

— Ви так довго були поміж Австралїйцями, то певне розумієте і їх мову.

— Може бути — відповів кватирмайстер — але не ручу, бо у них тілько бесїд, кілько поколїнь. Однако о скілько менї здасть ся, то они хотять з вдячности показати Вашій Милости як у них борють ся.

І справдї то була причина тих рухів. Австралїйцї без нїякого приготовленя стали взаімно на себе нападати і то з так добре удаиим завзятєм, що можна би ту малу війну взяти за правдиву. Але Австралїйцї, як на то годять ся всї подорожні, уміють знаменито удавати, отже й сим разом показали дуже великий талант.

Военні знаряди, що служать їм до нападу і оборони складали ся з рода деревляної булави, що могла розбити й найтвердшу голову — і зі знаряду званого „томагавк“; єсть то кусень сильно заостреного кременя, вліпленого ґумою поміж два деревця. То топорище довге на десять стіп. В часї війни той знаряд дуже небезпечний, а в часї мира пожиточний: служить до відрубуваня голов або галузя, до рубаня дерева або людского тїла, відповідно до обставин.

Серед приглушуючих криків порушало ся всьо то оружие завзято в руках удаючих; одні падали немов убиті, другі криком голосили побіду. Жінки, а особливо старі, немов би їх дух війни опанував, загрівали до борби, кидали ся на мнимі трупи і торгали їх з дуже добре удаиим завзятєм. Ледї Єлена все бояла ся, щоби та забавка не перемінила ся в правдиву борбу. Навіть дїти брали участь в тій бійцї; хлопцї і дївчата кидали ся на себе як скаженї.

Цїла та комедия тревала вже яких десять мінут, коли нагле борцї задержали ся, оружие випало їм з рук, настала глубока тишина. Дикі поставали, як котрий стояв, немов статуї, можна би гадати, що скаменїли.

Яка була причина тої зміни і чому та нагла глубока тишина? Подорожні скоро о тім дізнали ся.

З вершків високих ґумових дерев зірвало ся велике стадо папуг какатоес: голосним щебетом наповнили они воздух, а мінячою краскою піря утворили немов лїтаючу дугу. Поява тих птахів була причиною, що Австралїйцї покинули борбу, по котрій настали о много пожиточнїйші від неї лови.

Один з Австралїйців взяв знаряд, якоїсь дивної подоби, помальований на червоно; відлучив ся від своїх товаришів, що все стояли непорушно і пішов поміж дерева і корчі, куди лїтало стадо папуг. Повзаючи не зробив нї найменшого шелесту, не порушив нї одного листка, не трутив нїгде камінця. Була то правдива повзаюча тїнь.

Дикий приблизивши ся на відповідне віддаленє, кинув свій знаряд в напрямі поземім, дві стопи від землї високо. То оружие перебігло таким способом яких сорок стіп, потім нагле, не дотикаючи землї піднесло ся прямо на сто стіп в гору, ранило смертно кільканайцять птахів і перелетїло луком та упало знов коло ніг мисливця.

Подорожні остовпіли, бо не вірили власним очам.

— То „бумеранґ“ — скрикнув Паґанель — австралїйский бумеранґ.

І як дитина оглядає забавку, так Паґанель побіг піднести чудесний знаряд, щоби побачити, що в нім єсть в серединї.

Можна було справдї гадати, що яка пружина або що иншого сховане в серединї змінило так нагле напрям бігу того знаряду. Цїлком нї. Бумеранґ то кусень твердого, закривленого дерева, довгий на трийцять до сорок цалїв, в серединї широкий на близько три цалї, а по обох кінцях остро затесаний. Закривлений був на шість лїний, а зверхна сторона мала два вузенькі бережки. Будова і проста і незрозуміла.

— Отже то той славний бумеранґ! — сказав Паґанель, оглянувши добре дивний знаряд. — Кусник дерева і нїчого більше. Чому він підносить ся в гору і вертає назад до того, хто его кинув? Учені і подорожні не уміли нїколи пояснити того явища.

— Чи не діє ся тут те саме, що з обручем, що як его кинути так як треба, то він вертає на давне місце? — спитав Джон Менґлїс.

— Або може — докинув Ґленарван — він відбиває ся так само як кулї на білярдї?

— Нї — відповів Паґанель — в обох тих випадках єсть точка опори, що впливає на ті рухи: земля або сукно на білярдї. Але тут, як раз нема такої опори; знаряд не дотикає ся землї, а однако підносить ся в гору до значної висоти.

— Отже як ви толкуєте то явище, пане Панаґель? — спитала ледї Єлена.

— Нїяк его не толкую; я гадаю, що цїла тайна лежить в способі киненя бумеранґом і в его особливій будові; здасть ся що в такий спосіб кидати уміють лише самі Австралїйцї.

— На кождий спосіб то досить штучно — як на малпи — замітила ледї Єлена, споглядаючи на майора, котрий хитав головою недовірчиво.

Однако на тих забавах минав час; Ґленарван не хотїв більше припізняти свого походу на всхід. Отже просив панї, аби вернули до воза, коли в тім один з диких надбіг з ні-

упряж і т. п. але й кожда найменша річ повинна мати у него вартість. Кусень якого мотузка, кусень якого зелїза або реміньця, покривлені цьвяхи, кілок, клин, драниця, ґонта, цегла, якийсь ковбан, кусень тертиці, шмата і т. п. — все то може колись придати ся до чогось і длятого не треба того зараз викидати на смітє, але спрятати до можливого колись ужитку. Коли в господарстві лишають ся якісь відпадки, то треба зараз подумати над тим чи не можна би їх ще до чогось ужити. Хто так буде робити, у того нїчо не змарнує ся, той буде уміти зі всего зробити крейцарик і майно его буде збільшати ся.

— Сок і повила з падалиць і лїсниць. У не одного господаря, що має садок, марнує ся богато таких яблок, що самі падуть з дерева, бо їх червак підгриз. Так само марнують ся і лїсницї або квасницї, котрих нї продати нї сирими з'їсти. Такі яблока можна з ужиткувати в той спосіб, що робить ся в них сок і повила, котрі відтак можна спрятати на зиму і ужити опісля до всїляких страв. Сок з таких яблок робить ся в той спосіб: Визбирані яблока полоче ся, коли дуже нечисті, або лиш обтирає ся чистенько, крає ся на кусні, вирізує ся з них червачливе місце і плївочки разом з зернятами, та кидає ся до великого, поливаного горшка. Обирати яблок з лупини не треба. Опісля наливає ся до горшка тілько води, кілько треба, щоби закрила яблока і варить ся дотп, доки аж зовсїм не розварять ся. Коли відтак трохи простигнуть, вливає ся їх до полотняного чистого мішочка або на чисте сито, але не дротяннє і лишає ся так, щоби виварений сок скапав в підставлений чистий горнець. Мішати або видушувати розварені яблока не треба. До того соку додає ся відтак цукру, на лїтру 125 ґрамів і варить ся через чверть години, при чім збирає ся з верха шумовину. По тім, коли сок ще горячий, зливає ся его в чисті і сухі, трохп огріті фляшки, котрі добре затикає ся корками та опечатовує ся ляком. З оставшої маси робить ся повила. Масу перетирає ся через сито, доки в нїм не остане ся лиш сама лупинка, а коли-б була занадто густа додає ся ще троха кипячої води, трохи цукру і смажить ся на огни доти, доки аж добре не згусне, так, щоби ложка встромлена сторцом могла в нїй стояти. При тім треба й добре мішати, щоби повила не пригоріли. Готові повила складає ся відтак в поливані горшки і завязує ся зверха грубим, чистим папером. Щоби повила лїпше держали ся, можна ще казати зробити собі в аптицї салїцилеву тинктуру (5 ґрамів салїцилю на 50 ґр. алькоголю) і тою тинктурою виполокати в середині горнець та напустити нею листок білої бібули і вкрити нею повила, а відтак завязати зверха перґаміновим папером. Так зроблені повила можуть держати ся і цїлий рік.

— Хто купує коня, повинен добре уважати на то, як кінь ходить. Передовсїм треба памятати на то, що головна сила у коня в задних ногах; передні служать єму більше за підпору, чи то тогди, коли він стоїть, чи коли біжить. Велика хиба у коня в ходї єсть тогди, коли він передними ногами кидає від себе землю або болото, а рівночасно підкидає камінцями, коли вадні ноги ставить наперед. Коли кінь стягає ногу більше під себе, може дуже легко вдарити ся в другу, а коли виступає боком від поля, може збити собі копито. Нерівний хід напружає неправильно силу коня. Рух у коня дїлимо на задний і передний. Коли він порушає ся передом і виступає занадто наперід себе, збиває собі дуже передні ноги, бо цїла вага переходить тогди на них, а задні лишають ся більше позаду. Коли-ж задний рух коня єсть добрий, то задна нога приходить тогди під точку ваготи у коня, а тогди може він свобідно і вповнї рушити передною ногою. Кінь при ходї мусить отже брати достаточно задну ногу під себе а не лишати більше позаду. Такий задний рух єсть для коня найбезпечнїйший і коли він посовгне ся передними ногами, то не так легко упаде. Богато коний має ту велику хибу, що в ході держать ся за низько.

— Обрістники на деревах можна винищити в той спосіб, що зливає ся їх або намащує ся при помочи грубого пензля мішаниною з 2 фунтів вапна, 3 фунтів вітріолю міди (синього каменя) на сорок лїтрів води. Обрістники стануть за кілька минут жовті, а найдальше до трох місяцїв щезнуть зовсїм.

— Клий брумата від усїльниць робить ся так: 50 частий (н. пр. ґрамів) звичайного догтю огріває ся в зелїзнім банячку а відтак дає ся 100 частий простого мила. Ту мішанину треба робити на грани (не при поломіни) і осторожно, щоби не займила ся або не бухнула і не попарила. Так зробленим клийом мастить ся широкі паски і привязує ся на дерева. Клию брумата уживає ся головно тогди, коли усїльниці великими масами лїзуть із землї на дерева. Буває то найчастїйше по лїсах або садах, положених близько лїсів.

— Закраска до дерева. Купити 50 ґрамів алїцарини в табличках і розпустити в 1 лїтрі води, а відтак додавати до того каплями амоняку і мішати, доки аж цїлої мішанини не буде добре чути амоняком. Відтак розпустити окремо 20 ґрамів гіркої соли (сїркокислої маґнезиї) в 1 лїтрі горячої води. Сею послїдною мішаниною, коли ще горяча, треба напустити дерево, а коли висхне, напустити два рази першою, алїцаріновою закраскою. Соснове і дубове дерево стане тогди темно-брунатне, а яворове дерево буде темно-фіолетово-брунатне. Коли ужити 30 ґр. алуну, розпущеного в 1 лїтрі горячої води, то дерево соснове вийде ясно-червоне, дерево вязове темно-червоне, яворове ясно-червоне, а дубове червоне як кров; 20 ґр. коперасу в 1 лїтрі горячої води зробить соснове і яворове дерево червонаво-чорним, а дубове чорним.

— Кіт до скла. До скітованя розбитого скла можна зробити дуже добрий кіт слїдуючим способом: Бере ся 15 ґрамів білої желятини, крає ся ножицями на дрібні кусні і наливає ся на ню в мисочцї 10 ґрамів оцтової кислоти (квасу оцтового). Мисочку вкриває ся відтак другою й лишає ся желятину на якійсь час, щоби добре напучнявіла. Відтак огріває ся еї, доки аж з неї не зробить ся густо-плинна маса. Тою масою мастить ся розбиті кусні скла і стулює ся міцно до купи та ставить ся в спокійнім місци, щоби кіт засох.

лим розгоном і оживленим голосом вимовив кілька слів.

— Ах, — сказав Ертон — побачили казуарів.

— То буде польованє? — спитав Ґленарван.

— Треба подивити ся — крикнув Паґанель — то мусить бути дуже цікаве. Може знов будуть кидати бумеранґом.

— Як гадаєте Ертоне?

— То не довго потреває, мильорде — відповів кватирмайстер.

Дикі не стратили нї хвилї часу. Так гарні лови як убитє кількох казуарів рідко їм лучає ся; цїле поколїнє має забезпечену поживу на якийсь час. Тому то й мисливцї збирають цїлу свою зручність, щоби дістати таку добичу. Але як без рушницї убють, або без псів доженуть таке звинне сотворінє? То именно було в цїлих ловах найцїкавійше і тому Паґанель опирав ся при тім, щоби лишити ся і поглянути на штуку.

Казуар, званий Австралїйцями „муреук" стає що раз рідший на австралїйскій земли. Той птах високий на півтретя стопи, має біле мясо як індик. На голові має немов кістяний гребінь на три цалї високий, очи темні, блискучі, клюв чорний, з гори на долину закривлений; ноги з трема пальцями і довгими закривленими пазурами голї; крила короткі і ними не може лїтати, пірє здалека подібне до звисаючого волоса, на шиї та на грудях темнїйше. Він вправдї не лїтає, але в бізї переганяє і найскорійшого коня. Его можна лише підступом зловити і то дуже тяжко.

На даний знак одного з Австралїйцїв розсталило ся десять инших в довгий ланцух. То було на рівнинї, де дико ростуче індиґо украсило цїлий ґрунт синими цьвітами. Подорожні задержали ся на краю лїса.

Коли дикі наблизили ся, зірвало ся шість казуарів, стали утїкати і задержали ся аж о одну анґлійску милю. Коли вибраний в поколїня мисливець був певний, де задержали ся птахи, дав товаришам знак, щоби задержали ся. Ті положили ся на землю, а він тимчасом добувши з своєї сїтп дві зручно зішиті шкіри казуара, скоро в них одїв ся і підносячи праву руку понад голову та опускаючи єї удавав знаменито хід казуара, що шукає поживи.

Австралїєць ішов до стада; удавав що глядає за зерном, то викидав ногами у воздух пісок і вкривав ся хмарою куряви. Всї ті рухи були вірним наслїдуванєм птахів. Мисливець від часу до часу видавав голос подібний до глухого кректаня і так зручно, що казуари дозволили єму війти в середину стада; тогдї нагле махнув довкола себе булавою і на шість птахів убив пять.

Лови повели ся і скінчили ся. Тодї Ґленарван попрощав диких, як здавало ся, не дуже засумованих з розлуки. Може добрі лови велїли їм на хвилю забути на голод, що его заспокоїли білі гості. Не знали они навіть вдячности желудка, сильнїйшої як вдячність серця, бодай у людий необразованих і зьвірят.

На всякий спосіб тяжко було хоч в деяких річах відмовити їм зручности.

— Бодай тепер, пане майоре — сказала леді Єлена — згодите ся, що Австралїйцї не малпи.

— Чи тому, що так добре наслїдують инші зьвірята? — спитав Мек Небс. — То як раз потверджає мій погляд.

— Жарт, то не відповідь — сказала леді Єлена. — Я хочу щоби ви змінили свою гадку.

— То добре, або радше нї! Австралїйцї то не малпи, але малпи то Австралїйцї.

— Що говорите!

— А знаєте, що кажуть мурини о породі оранґутанів?

— Нї, не знаю — відповіла леді Єлена.

— Кажуть — говорив майор — що малпи то такі самі люди як они, тілько що більше злєні. „Волію не говорити, щоби лише не працювати", сказав один мурин з завистию, глядячи на то, що его пан добре живив оранґутана, котрий нїчого не робив.

(Дальше буде).

ТЕЛЕҐРАМИ.

Льондон 15 серпня. Вчерашна бесїда престольна, котрою закрито парлямент, констатує, що положенє в Туреччинї дає причину до великої обави, але Анґлїя і другі держави старають ся вишукати такий спосіб управи на Кретї, котрий би вдоволив як Християн так і Турків.

Софія 15 серпня. Князь приняв димісию Начовича, але димісиї Петрова не хоче приняти.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.